

VÝZNAM VSTUPU ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ MĚNOVÉ UNIE

THE ENTERING OF THE CZECH REPUBLIC TO EMU

Eva Kaňková

Annotation:

The entry of the Czech Republic to EMU will remove the risk of the exchange rate in relation to other countries in the union. This fact may have great importance for the influx of foreign capital. This fact may influence the quantity of investments of foreign capital in the Czech Republic and the growth of GDP in this country.

Anotace:

Vstup České republiky do Evropské měnové unie odstraní kursové riziko ve vztahu k ostatním zemím měnové unie. Tato skutečnost může mít velký vliv na příchod zahraničního kapitálu. Ten pozitivně ovlivní celkovou úroveň investic v České republice a růst HDP v České republice.

Key words:

competition, economic growth, investment, capital, technical progress

Klíčová slova:

konkurence, ekonomický růst, investice, kapitál, technický pokrok

Úvod

V současné době je vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie jistý. Poslední „ano“ řekli občané v referendu, pořádaném letos na jaře (2003). Zde většina účastníků projevila zájem vstoupit do EU. Zůstává otázkou, zda toto – předem očekávané – rozhodnutí splní občanům České republiky a ostatních tranzitivních ekonomik, kteří učinili stejné rozhodnutí, jejich očekávání.

Jak bylo výše naznačeno, svým rozhodnutím v referendu o vstupu České republiky do Evropské unie občané ČR v podstatě okamžitě rozhodli rovněž o vstupu do Evropské měnové unie. Jde o to, že podle sjednaných podmínek je Česká republika od okamžiku vstupu do EU povinna zaměřit veškeré úsilí na brzký vstup do EMU. Pokud by ČR chtěla postupovat jinak, musela by být v průběhu jednání o vstupu do Evropské unie vyjednána výjimka o Evropské měnové unii. Je zřejmé, že kromě eurooptimistů existuje celá řada ekonomů, kteří jsou proti vstupu nových zemí do Evropské unie a Evropské měnové unie a upozorňují na problémy s tím spojené.

Cíl a metodika

Tento článek si neklade za cíl zkoumat, zda se občané České republiky rozhodli správně. V žádném případě se nejedná o práci, která by se zabývala problematikou vstupu ČR do EU a EMU komplexně. V letošním příspěvku si kladu za cíl říci pár slov o příčinách vzniku a o výhodách plynoucích z fungování Evropské měnové unie. V podstatě dnešní

příspěvek navazuje na loňský článek (2002) s názvem „Některé pohledy teorie optimálních měnových oblastí v souvislosti s vytvořením a rozšiřováním EMU“ zveřejněný na konferenci VŠE. Jak již z názvu vyplývá, v tomto příspěvku jsem zkoumala vstup České republiky do Evropské měnové unie s ohledem na teorii optimálních měnových zón a celý článek se jen lehce dotýká příčin vzniku EMU a výhod s tím spojených pro jednotlivé členské země. Nicméně považuji za korektní uvést i některé výhody fungování EMU, když již byly uvedeny argumenty proti její existenci.

Výsledek

Mezi hlavní cíle vzniku Evropské měnové unie patří zvýšení míry růstu produktu jednotlivých států unie a tím i měnové unie jako celku. Někteří eurooptimisté se v současné době vyjadřují v tom smyslu, že se Evropa v budoucnu stane, díky vzniku EMU, oblastí s nejvyšším růstem na světě. Položme si otázku, co je k takové domněnce vede. Vyšší růst bude v EMU vyvolán díky vyšší stabilitě evropského trhu, vyšší likviditě a cenové průhlednosti a tím i efektivnější alokaci kapitálu v rámci unie. Rovněž došlo, a s rozšiřováním EMU ještě dojde ke zvýšení investičních příležitostí. To vše pozitivně ovlivní technický a technologický pokrok a tedy míru růstu produktu v měnové unii a životní úroveň jejích obyvatel. Podívejme se na celý problém pomalu a podrobněji.

Diskuse

Při vzniku Evropské měnové unie došlo k odstranění kursového rizika mezi členskými státy. Bylo by chybou domnívat se, že tato skutečnost ovlivní pouze malou zájmovou skupinku uvnitř měnové unie. Ve skutečnosti nulové kursové riziko představuje velkou výhodu pro všechny občany měnové oblasti a tedy v okamžiku přistoupení České republiky i pro občany ČR. Výhoda v podobě nižších transakčních nákladů je zřejmá na příkladě exportérů a importérů. Představme si následující příklad. Subjekt A – exportér (vyváží z České republiky do jiné země měnové unie) nakupuje vstupy a platí za ně v korunách. Na druhé straně prodává své výrobky a dostává za ně zaplacené v eurech. Jestliže dojde ke zhodnocení eura (zhodnocení koruny), tak subjekt A vydělá. Pokud by se ovšem kurz vyvíjel opačně, pak subjekt A prodělá. Exportér se proto nejspíše bude snažit vyhnout možné ztrátě a zajistí se (k tomu využije například finanční deriváty). Obdobnou situaci si lze představit i v případě importéra. Z výše uvedeného příkladu je zřejmé, že jak exportér, tak importér vydělají na odstranění kursového rizika. Ani jeden nebude muset podstupovat nákladné zajištění a kromě toho ani jeden nebude muset směňovat prostředky z jedné měny do druhé (příjmy realizované v jedné měně a výdaje v jiné). To představuje významnou úsporu v podobě transakčních nákladů. Nižší náklady budou mít v konečném důsledku vliv na zisky společností a tím i důchody spotřebitelů, resp. na ceny příslušných produktů. To znamená, že odstranění kursového rizika pocítí v konečném důsledku všichni občané měnové unie. Současně ceny vyjádřené v jedné měně zvyšují cenovou průhlednost a tím i konkurenci mezi jednotlivými členskými státy. Naznačenou situaci si můžeme představit následovně. Jestliže jsou ceny vyjádřeny v jedné měně, v našem případě v eurech, v podstatě každý je schopen velice rychle srovnat cenu libovolné komodity. Pokud je ovšem v každé zemi používána jiná měna, pak je srovnání problematictější. Např. běžný spotřebitel si musí všechny ceny přepočítat do měny své domácí země a pak je teprve může srovnat. Toto přepočítávání je ještě ke všemu často pouze přibližné, protože příslušný občan nemusí znát přesně směnný kurz, ale pouze jeho přibližnou hodnotu. Je jasné, že výše uvedený příklad je velice zjednodušený, ale i tak lze jasně pochopit, že při existenci jedné měny jsou ceny daleko průhlednější a tedy konkurence vyšší a náklady nižší, než při existenci mnoha různých měn.

Vytvoření velkého evropského trhu (EMU) podstatně zvýšilo likviditu na tomto trhu a došlo k výraznému rozšíření investičních příležitostí. Vytvoření Evropské měnové unie ještě

více prohloubilo integraci jednotlivých finančních trhů. Od zavedení eura došlo ke zvýšení jejich efektivnosti a tím i konkurenceschopnosti. Nicméně nelze tvrdit, že větší propojenost a likvidita finančních trhů je vyvolána pouze vytvořením EMU. Ve skutečnosti jde o celosvětový trend související s růstem významu cenných papírů (trend zvaný sekuritizace) a poklesem významu bankovního zprostředkování. Je pochopitelné, že za těchto podmínek zavedení eura zvýší mobilitu kapitálu v rámci EMU a tak bude působit ve směru zvýšení efektivity jeho využití.

Nelze ovšem zapomínat, že globalizace evropského trhu má svá omezení. Tyto hranice jsou dány neekonomickými faktory, jako například „národní cítění“, nacionalismus, „národní povaha“,... Před vznikem EMU a zavedením eura, docházelo často v médiích k diskusím o četných výhodách plynoucích pro „obyčejné občany“. Mnoho odborníků tehdy očekávalo, že dojde ke změně chování zákazníků bank, kteří budou podstatně více využívat zahraniční finanční služby. K tomu ovšem nedošlo. Například v Německu, ale nejen tam, většina klientů dává přednost domácím bankám před zahraničními. Podle názoru profesora Tučka z VŠE, jde jednoznačně o problém výše zmíněných neekonomických faktorů. Konečně, jak bylo výše naznačeno, vlivem silné konkurence jsou banky nuceny své produkty přizpůsobovat požadavkům klientů a pečlivě sledovat finanční inovace svých konkurentů. Díky tomu klienti bank ani nemají potřebu využívat služeb jiných bankovních domů, než před vznikem Evropské měnové unie. S tím rovněž souvisí pokles zisků v bankovním sektoru. Velká pozornost je proto v současné době věnována boji o velké klienty.

Významu eura jako rezervní měny a tím i jedné z příčin vzniku EMU jsem hovořila v loňském – výše zmíněném – příspěvku a proto se této problematice nebudu dnes věnovat.

Závěr

Sama EMU zatím existuje příliš krátkou dobu na to, aby bylo možné zaujmout jednoznačné stanovisko. Nezbyvá než doufat, že euro bude úspěšnou, stabilní měnou. Jak bylo uvedeno v první větě - v současné době je vstup České republiky do Evropské unie a Evropské měnové unie jistý. Zůstává otázkou a možná předmětem sporů zda je škoda, že již neplatí následující tvrzení. “Často slyšíme, že přes všechny nedostatky a problémy nemá pro nás vstup do Evropské unie alternativu. Alternativa samozřejmě existuje. Alternativou našeho vstupu do Evropské unie je zachování národní svrchovanosti. Alternativou přejímání evropské legislativy je posouzení každého zákona podle jeho kvality, a ne podle toho, zda by nás bez něj přijala Evropská unie. Alternativou získávání dotací je zachování finanční nezávislosti. Alternativou evropského uzavřeného trhu je pro nás jednostranné suverénní snižování daní, odstraňování obchodních bariér a mezinárodní dohody o snižování cel a o volném obchodu.” (Petr Mach, 2002, s.73)

Literatura:

Čech, Z. – Komárek, L. (2002): Kursová konvergence a vstup do eurozóny – komparace zkušeností kandidátských a členských zemí EU. *Finance a úvěr*, 2002, č. 6, ss. 600.

Čech, Z. – Komárek, L. (2002): Kursová konvergence a vstup do eurozóny (I) – Existuje možnost volby pro kandidátní země? *Finance a úvěr*, 2002, č. 6, ss. 322.

Čech, Z. – Komárek, L. (2002): Kursová konvergence a vstup do eurozóny (II) – Komparace zkušeností členských zemí EU. *Finance a úvěr*, 2002, č. 10, ss. 522.

Janáčková, S. (2000): Chiméra autonomní měnové politiky v malé otevřené ekonomice. *Politická ekonomie*, 2000, č. 6, s. 765.

Kaňková, E.: Některé pohledy teorie optimálních měnových oblastí v souvislosti s vytvořením a rozšiřováním EMU, *Sborník – konference studentů doktorského studia fakulty financí a účetnictví*, 2002, č.3, s.64.

Mach, P.: *Úskalí evropské integrace*. Praha, Centrum pro ekonomiku a politiku, 2002.

